

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І
СПОРТУ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор НУФВСУ,
голова приймальної комісії

С.В. Імас

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для вступу на навчання
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 242 Туризм
освітньо-професійна програма «Туризмознавство»

Розглянуто і затверджено на засіданні
приймальної комісії НУФВСУ,
протокол № 4 від 29 квітня 2022 р.

Відповідальний секретар
приймальної комісії НУФВСУ

С.В. Трачук

Інструкція для проходження фахового вступного випробування

1. Фахове вступне випробування проводиться у дистанційному режимі онлайн за допомогою інформаційної платформи ZOOM або Google Meet.
2. Перед початком фахового вступного випробування для вступників проводиться консультація про умови проведення вступного випробування та ідентифікація вступника шляхом демонстрації на камеру оригіналу документа з фотокарткою (одного з документів), що посвідчує особу, передбаченого законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» та повідомлення вступником екзаменатора про своє місце знаходження.
3. Вступник переходить за наданим йому посиланням до однієї з інформаційних платформ за 15 хвилин до початку фахового вступного випробування.
4. Вступник розташовує камеру у статичному положенні так, щоб зображення охоплювало вступника та простір біля нього.
5. Фахове вступне випробування проводиться у формі усної відповіді. Час на підготовку до відповіді складає 15 хвилин. У разі переривання зв'язку під час фахового вступного випробування вступник отримує новий білет і починає підготовку спочатку.
6. Оголошення результатів фахового вступного випробування.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма підготовлена відповідно до розділу III Стандарту вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21.02.2022 р. № 209, та об'єднує вимоги до результатів навчання, встановлених Стандартом вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1068, а також вимоги, обумовлені специфікою освітньо-професійної програми «Туризмознавство» для здобувачів ступеня магістра.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

І. Вимоги до результатів навчання, встановлених Стандартом вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм

Результат навчання: Знати, розуміти й уміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів обслуговування туристів.

Знати та розуміти: основні форми і види туризму, їх поділ; особливості організації туристичного простору.

Розуміти принцип, процеси та технології організації роботи суб'єкта туристичного підприємництва й окремих його підсистем (адміністративно-управлінської, соціально-психологічної, економічної, техніко-технологічної).

Основні вимоги законодавства щодо провадження туристичної діяльності в Україні та правила здійснення туристичної подорожі. Туристичні формальності та їх види. Паспортно-візові формальності. Митні формальності. Валютні та медико-санітарні туристичні формальності. Умови здійснення туристичних подорожей. Страхування в туризмі. Туристичні документи. Правила оформлення туристичних документів. Технологія організації туристичної подорожі.

Організаційні види та форми туризму. Класифікації в туризмі. Програмне забезпечення організації туристичних подорожей. Формування та виконання програм перебування туристів. Екскурсійне обслуговування туристів.

Принципи організації діяльності туристичних підприємств. Загальна характеристика туристичних підприємств. Умови та принципи діяльності туристичних підприємств. Туристичні підприємства як об'єкт управління. Особливості та проблеми управління закладами готельно-ресторанного господарства. Взаємозв'язок функцій менеджменту. Функція планування її сутність. Рівні планування. Принципи складання планів. Етапи планування. Організаційні структури управління, що використовуються в туристичній галузі: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізіональна, матрична. Кваліфікаційні вимоги до основних посад працівників туристичної індустрії. Ефективність управління персоналом. Культура управлінської праці.

Екскурсія та її зміст. Функції екскурсії. Принципи: науковість, правдивість, зв'язок теорії з життям. Ознаки екскурсії. Екскурсія:

особливості в організації, методика підготовки і проведення. Показ і розповідь. Їх особливості. Огляд об'єктів і їх показ. Логіка та її вимоги до організації екскурсії. Вимоги до екскурсовода. Класифікація екскурсій, тематика екскурсій. Головні вимоги до тематики екскурсій. Підготовка екскурсії, методика проведення екскурсії. Методика проведення екскурсій. Особливості підготовки і проведення оглядових (багатопланових) екскурсій. Оглядова екскурсія. Підготовка оглядової (багатопланової) екскурсії. Особливості організації екскурсії для школярів. Особливості організації природознавчих екскурсій.

Маркетинг в туризмі. Поняття туристичного продукту. Сучасні тенденції маркетингу туристичних підприємств. Функції маркетингу в туризмі. Умови застосування маркетингу в туризмі. Принципи туристичного маркетингу. Управління маркетингом в туризмі. Маркетингова продуктова стратегія. Маркетингова цінова стратегія. Збутова стратегія туристичного підприємства. Комунікаційна стратегія в туризмі. Альтернативні стратегії. Продуктова стратегія туристичного підприємства.

Література

1. Андременко І. Б., Кравець О. М., Писаревський І. М. Менеджмент туризму: навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ, 2014. 402 с.
2. Мальська М.П., Мандюк Н.Л. Основи маркетингу у туризмі: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 336 с.
3. Михайліченко Г. І. Туроперейтинг : підручник. Київ : КНТЕУ, 2018. 304 с.
4. Михайліченко Г.І. Організація туристичних подорожей: підручник. К.: ЦІТ КНТЕУ, 2015. 392 с.
5. Спеціалізований туризм: підручник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 356 с.
6. Покологна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
7. Любіцева О.О. Методика розробки турів: навчальний посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Альтерпрес, 2008. 300 с.
8. Мальська М. П., Бордун О.Ю. Планування туристичної діяльності: підручник. МОН України. Київ: Знання, 2010. 310 с.
9. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навчальний посібник. Чернівці: Книги – ХХІ, 2008. 344 с.

Результат навчання: Знати, розуміти й вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності, суб'єкту ринку туристичних послуг, а також світоглядних і суміжних наук.

Створювати, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

Основи туризмознавства. Туризм як соціальне явище. Класифікації в туризмі. Розробка напрямків туристичних подорожей підприємства. Туристичне районування і туристичні ресурси світу та України. Диверсифікація географії подорожей туристичним підприємством.

Ринок туристичних послуг. Поняття ринку туристичних послуг. Ознаки туристичного ринку. Види туристичних ринків. Міжнародний ринок туризму. Національний ринок туризму. Сегментація ринку в туризмі. Сегментація туристичного ринку. Переваги сегментації. Методи сегментації туристичного ринку. Географічний метод. Соціодемографічний метод. Психографічний метод. Сегментація ВТО. Система "Євростиль". Сегментація Г.Гана. Поняття позиціювання туристичного продукту. Способи позиціювання туристичного продукту. Репозиціювання. Стратегії репозиціювання турпродукту.

Туристичний продукт. Туристична послуга. Основні туристичні послуги. Додаткові послуги. Супутні послуги. Товари спеціального призначення. Різні підходи до визначення туристичного продукту. Вимоги до туристичного продукту. Структура туристичного продукту.

Етапи створення туристичного продукту. Договірні відносини в туристичному бізнесі.

Література

1. Михайліченко Г.І. Організація туристичних подорожей: підручник. К.: ЦІТ КНТЕУ, 2015. 392 с.
2. Михайліченко, Г. І. Туроперейтинг : підручник. Київ : КНТЕУ, 2018. 304 с.
3. Любіцева О.О. Методика розробки турів: навчальний посібник, 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Альтерпрес, 2008. 300 с.
4. Мальська М.П., Мандюк Н.Л. Основи маркетингу у туризмі : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 336 с.
5. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 344 с.

Результат навчання: Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості та норм безпеки.

Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

Формування та виконання програм перебування туристів. Туристичні документи. Правила оформлення туристичних документів. Бронювання

туристичного обслуговування. Організація туристичного обслуговування, його контроль, облік та розрахунки. Екскурсійне обслуговування туристів. Безпека туристичних подорожей.

Туристська мотивація. Туристські потреби. Рекреаційні потреби. Типи туристів та їх взаємозв'язок з цілями і мотивами туристичної подорожі. Туристичний потенціал території та загальна характеристику його складових елементів. Туристські атракції (туристські, принади). Туристична інфраструктура. Географія туристських потоків, доходів та витрат. Туристський потік та його географічна характеристика. Основні географічні закономірності функціонування туристських потоків. Регіони і центри, що генерують та регіони і центри, що приймають туристський потік. Класифікація туристських потоків за різними ознаками. Географічна оцінка туристського потоку. Показники, що визначають обсяги туристського потоку: кількість вибуттів та кількість прибуттів, тривалість перебування.

Реклама в туризмі. Туристична реклама. Особливості реклами в туризмі. Види туристичної реклами. Рекламні кампанії туристичних підприємств. Оцінка ефективності рекламної діяльності в туризмі. Вибір рекламних засобів в туризмі. Туристичний фірмовий каталог. Туристична реклама в глобальній мережі Інтернет. Нерекламні методи просування турпродукту. Стимулювання збуту. Етапи стимулювання. Розробка програми стимулювання збуту. Засоби стимулювання споживачів (туристів). Засоби стимулювання роздрібних турагентів. Туристичні виставки та ярмарки. Фірмовий стиль туристичного підприємства.

Література

1. Андренко І. Б., Кравець О. М., Писаревський І. М. Менеджмент туризму: навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ, 2014. 402 с.
2. Мальська М.П., Мандюк Н.Л. Основи маркетингу у туризмі : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 336 с.
3. Михайліченко Г.І. Організація туристичних подорожей: підручник.К.: ЦІТ КНТЕУ, 2015. 392с.
4. Любіцева О.О. Методика розробки турів: навчальний посібник, 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Альтерпрес, 2008. 300 с.
5. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 344 с.
6. Туристичне країнознавство : навчальний посібник / За ред. В.Ф. Семенова. Одеса, «Атлант» ОДЕУ, 2010. 340 с.

Результат навчання: Професійно виконувати завдання у невизначених та екстремальних ситуаціях.

Поняття методу управління. Направленість методів. Зміст методів. Організаційна форма. Організаційно-адміністративні методи управління, їх характеристика. Економічні методи управління, їх характеристика. Соціально-психологічні методи управління, їх характеристика. Поняття стилю керівництва. Співвідношення стилю і метода керівництва. Вибір стилю керівництва. Характеристика стилів керівництва: авторитарний (автократичний), демократичний, ліберальний. Зміст і види управлінських рішень. Процес прийняття рішень. Методи прийняття рішень. Індивідуальні стилі прийняття рішень. Умови ефективності управлінських рішень. Організація і контроль за виконанням рішень.

Визначення туристичних ризиків. Суб'єкти ризикових ситуацій в туризмі: туристи, що виступають в якості споживачів туристичних послуг, підприємства туристичної індустрії, туристичні дестинації. Різні підходи до класифікації туристичних ризиків. Фактори ризику в туризмі та їх класифікація. Специфічні фактори ризику. Прогнозування туристичних факторів ризику.

Література

1. Андренко І. Б., Кравець О. М., Писаревський І. М. Менеджмент туризму: навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ, 2014. 402 с.
2. Організація екскурсійної діяльності: підручник/ М. М. Покоłodна; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
3. ГОСТ 28681.3-95 Межгосударственный стандарт. Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов. Дата введения в Украине 1997.01.01 //Уніфіковані технології готельних послуг: навч. посіб./ За ред. проф. В. К. Федорченка, Л. Г. Лук'янова, Т. Т. Дорошенко, І.М. Мініч. К.: Вища школа, 2001. 237 с.
4. Черненко Н. Безпека туризму: навчальний посібник. К.: Кондор, 2019, 188 с.

Результат навчання: Аналізувати туристично-екскурсійний потенціал території.

Розробка напрямків туристичних подорожей підприємства (фірми). Туристичне районування і туристичні ресурси світу та України. Диверсифікація географії подорожей туристичним підприємством (фірмою).

Програмне забезпечення організації туристичних подорожей. Формування та виконання програм перебування туристів. Екскурсійне обслуговування туристів.

Туристська мотивація. Туристські потреби. Рекреаційні потреби. Типи туристів та їх взаємозв'язок з цілями і мотивами туристичної подорожі. Туристичний потенціал території та загальна характеристику його складових елементів. Туристські атракції (туристські, принади). Туристична інфраструктура.

Література

1. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навчальний посібник. Чернівці: Книги – XXI, 2008. 344 с.
2. Кузик С. П. Географія туризму: навч.посіб. К.: Знання, 2011. 271 с.
3. Корж Н.В., Басюк Д. І. Управління туристичними дестинаціями. Вінниця: ПП ТД «Едельвейс», 2017. 322 с.
4. Немець Л. М., Кулешова Г. О., Соколенко А. В. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.
5. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. Чернівці: Вид-во ЧНТУ, 2015. 492 с.

Результат навчання: Проявляти повагу до індивідуального та культурного різноманіття.

Функція комунікації, її роль в управлінні. Мета комунікаційної функції. Методи і класифікація комунікації. Комунікаційні бар'єри. Неформальне спілкування.

Принципи менеджменту. Загальні принципи. Часткові принципи.

Організаційно-адміністративні методи управління, їх характеристика. Економічні методи управління, їх характеристика. Соціально-психологічні методи управління, їх характеристика.

Поняття стиля керівництва. Співвідношення стиля і метода керівництва. Вибір стиля керівництва. Характеристика стилів керівництва: авторитарний (автократичний), демократичний, ліберальний. Принцип поваги до індивідуального та культурного різноманіття.

Програмне забезпечення організації туристичних подорожей. Формування та виконання програм перебування туристів. Екскурсійне обслуговування туристів. Принципи крос-культурного спілкування. Врахування індивідуальних потреб туриста. Повага до індивідуального та культурного різноманіття.

Договірні відносини в туристичному бізнесі. Організація туристичного обслуговування, врахування потреб індивідуального туриста та групи туристів.

Література

1. Білоусов О.М., Лугінін О.Є., Морозова О.С., Соколова Л.В. Менеджмент туристичної галузі: підручник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 580 с.
2. Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
3. Загороднова В. Ф. Основи міжкультурної комунікації: навч. посібник. Бердянськ: БДПУ, 2018. 314 с.

Результат навчання: Управляти своїм навчанням з метою самореалізації у туристичній сфері.

Ефективність управлінських рішень. Значення управління людськими ресурсами в підприємствах готельно- ресторанного господарства. Зміст і особливості управлінської праці в туризмі. Роль керівного складу в забезпеченні ефективності управління туристичним підприємством.

Управління комплектуванням кадрів. Планування потреби в персоналі. Підбір персоналу. Оцінка і прийом на роботу. Управління розвитком персоналу. Професійний розвиток персоналу. Плинність кадрів. Основні напрями раціональної організації трудового процесу

Екскурсія: особливості в організації, методика підготовки і проведення. Показ і розповідь. Їх особливості. Огляд об'єктів і їх показ. Показ. Логіка та її вимоги до організації екскурсії. Вимоги до екскурсовода.

Література

1. Білоусов О.М., Лугінін О.Є., Морозова О.С., Соколова Л.В. Менеджмент туристичної галузі: підручник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 580 с.
2. Герасименко В. Г., Галасюк С. С. Організація надання туристичних послуг: навчальний посібник. Одеса: Атлант, 2014. 242 с.
3. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.

Результат навчання: адекватно оцінювати свої знання та застосовувати їх у різних професійних ситуаціях.

Методологія та методика досліджень у туризмі. Методологічні підходи до комплексної оцінки туристичного потенціалу території. Накопичення, упорядкування та аналіз інформації для цілей туризму. Джерела інформації. Методи збору інформації. Система індикаторів та класифікаційних ознак, що використовується в географії туризму.

Тематика екскурсій. Підготовка нової теми. Головні вимоги до тематики екскурсій. Підготовка екскурсії, методика проведення екскурсії. Особливості підготовки і проведення оглядових (багатопланових) екскурсій. Особливості

організації екскурсії для різних категорій споживачів туристично-екскурсійного продукту.

Література

1. Андrenко І. Б., Кравець О. М., Писаревський І. М. Менеджмент туризму: навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ, 2014. 402 с.
2. Влащенко Н. М. Інноваційні технології у ресторанному, готельному господарстві та туризмі : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госпва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 373 с.
3. Любіцева О. О. Методика розробки турів: навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2003. 104 с.

Результат навчання: Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

Кваліфікаційні вимоги до основних посад працівників туристичної індустрії. Ефективність управління персоналом. Культура управлінської праці.

Туристичний продукт. Туристична послуга. Основні туристичні послуги. Додаткові послуги. Супутні послуги. Товари спеціального призначення. Різні підходи до визначення туристичного продукту. Вимоги до туристичного продукту. Структура туристичного продукту. Продуктова стратегія туристичного підприємства. Відповідальність за створений туристичний продукт та його реалізацію.

Вимоги до організації екскурсії. Вимоги до екскурсовода.

Правове регулювання туристичної діяльності.

Література

1. Андrenко І. Б., Кравець О. М., Писаревський І. М. Менеджмент туризму: навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ, 2014. 402 с.
2. Білоусов О.М., Лугінін О.Є., Морозова О.С., Соколова Л.В. Менеджмент туристичної галузі: підручник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 580 с.
3. Брусільцева Г. М., Зима О. Г. Правове регулювання туристичної діяльності: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 214 с.
4. Летунівська Н. Є., Люльов О. В. Маркетинг у туризмі: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 270 с.

II. Вимоги, обумовлені специфікою Освітньо-професійної програми «Туризмознавство» для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 242 Туризм

Туризм як наукова і практична категорія. Державне регулювання та правові основи туристичної діяльності в Україні. Напрями державної політики з розвитку туризму.

Організаційні види та форми туризму. Класифікації в туризмі.

Турагентська й туроператорська діяльність. Основні відмінності між туроператором і турагентом. Класифікація та функції туроператорів.

Турпродукт: його структура та фактори, що впливають на організацію туру. Програма обслуговування туристів: основні принципи, класифікація та порядок складання програм обслуговування. Організація обслуговування в туризмі: перевезення, готельна індустрія, система харчування, страхування, організація дозвілля та особливості екскурсійного обслуговування. Туристичні маршрути: основні поняття, класифікація. Види і підвиди турів за метою подорожі, сезонністю, видом транспорту тощо.

Українське краєзнавство: сфера дослідження, об'єкти вивчення. Загальна характеристика туристичних ресурсів України. Природно-ресурсний потенціал України. Лікувально-оздоровчі зони та центри. Об'єкти природно-заповідного фонду як ресурси розвитку туризму: природні та біосферні заповідники, національних природних парків тощо. Історико-культурний туристичний потенціал України. Замки, палацові комплекси, архітектурна та археологічна спадщина. Туристична інфраструктура України.

Класифікація туристичних подорожей та транспортних засобів (за сферами використання, видами перевезень, видами засобів перевезення). Нормативно-правове регулювання транспортного перевезення туристів

Організація туристичних маршрутів та подорожей туристичним транспортом. Принципи організації туристичних маршрутів. Класифікація туристичних транспортних маршрутів. Основні вимоги до організації транспортних подорожей. Особливості організації обслуговування туристів на різних видах маршрутів: повітряному, залізничному, автобусному, водному.

Екскурсія та її зміст. Функції екскурсії. Принципи: науковість, правдивість, зв'язок теорії з життям. Ознаки екскурсії. Екскурсія: особливості в організації, методика підготовки і проведення. Показ і розповідь. Їх особливості. Огляд об'єктів і їх показ.

Література

1. Любіцева О. О., Бабарицька В. К. Туризмознавство: Вступ до фаху: підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 335 с.
2. Михайліченко Г. І., Єременко А. І. Організація туристичних подорожей: підручник. К.: КНТЕУ, 2011. 392.
3. Основи краєзнавства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М-во освіти і науки України, Харк. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна, Нац. спілка краєзнавців України; за ред. О. П. Реєнта. Вид. 2-ге, доповнене та перероблене. Харків, 2021. 332 с.
4. Михайліченко Г.І. Основи туризмознавства: опорний конспект лекцій: навчально-методичне видання. К.: КНТЕУ, 2011. 76 с.
5. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності: Підручник / За заг. ред. В. Ф. Орлова. К.: Грамота, 2006. 264 с.
6. Фастовець О.О. Організація транспортних подорожей та перевезень туристів. навчальний посібник. К.: Вид-во ФПУ, 2007. 233 с.
7. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.